

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

Cap. I. De probationum divisione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12945

neque *narrationis* est alius usus, quam ut iudicem præparent: & status nosse, atque ea de quibus supra scripsimus, intueri, supervacuum foret, nisi ad hanc perveniremus. Denique ex quinque quas judicialis materiæ fecimus partibus, quæcunque alia potest aliquando necessaria causæ non esse: lis nulla est cui probatione opus non sit. ¹ Ejus præcepta sic optime divisuri videmur, ut prius in commune quæ ad omnes quæstiones pertinent, ostendamus: deinde quæ in quoque causæ genere propria sunt, exequamur.

¹ *Ejusque præcepta.*] Duplices sunt loci: quidam enim *topici* appellantur, ac *communes* sunt: ab iis enim in quacunque quæstionem probationes duci possunt: alii *proprii* sunt causarum & quæstionum, suntque *particulares*, ac fluunt à superioribus. sic *Fab. lib. 3. locos generis deliberativi & demonstrativi* est complexus: & *lib. 7. locos statuum* exequitur. Eadem divisio est apud *Cic. in Top. & Partit.* in locos *internos* seu *institos*, & *externos* sive *assumptos*. *Turn.*

CAP. I.

De probationum divisione.

AC prima quidem illa partitio ab ¹ Aristotele tradita ¹ consensus fere omnium meruit, alias esse ² probationes quas ³ extra dicendi rationem acciperet orator: alias quas ex causa traheret ipse, & quodammodo gigneret. Ideoque illas *ἀτέχνης*, id est *inartificiales*: has *ἐπιτέχνης*, id est ⁴ *artificiales*,

¹ *Aristotele.*] *Rhetoric. 1.*
² *Probationes.*] *Probationes* sunt Aristoteli vel *artificiales* vel *inartificiales*. *Inartificiales* autem tractat omnes *Fab. Cæterum cum Arist. divisisset artificiales in ethicis, logicas, & patheticas*, tantum de logicis hoc libro *Fab. agit*, reliquas autem persequetur libro sexto, cum ager de *conclusionibus*. Idem *Cic. 2. de Orat.* Ad probandum autem duplex est oratori subjecta materies: una rerum earum quæ non excogitantur ab oratore, sed in re proposita, ratione tractantur, ut *tabulae, testimonia, pacta, conventa, quæstiones, leges, senatusconsulta, res iudicatae, decreta, responsa*, & reliquæ si quæ sint quæ non ab oratore pariuntur, sed

ad oratorem à causa atque à reis differuntur. Altera est, quæ tota in *disputatione & argumentatione* oratoris collocata est, &c. quæ seq. Idem & in *Top.* Sed ex his locis in quibus argumenta inclusa sunt, alii in eo ipso de quo agitur, hærent: alii assumuntur extrinsecus. *Turneb.*

³ *Extra dicendi rationem.*] Id est, extra artem. vide initium cap. 8. quæ non inveniuntur ab Oratore, sed ad eum cum ipsa causa deferuntur. *Pith.*

⁴ *Artificiales.*] *Artificialis probatio* & inventionem & tractationem habet artificialem, *inartificialis* vero inventionem quidem habet inartificialem, cæterum tractationem artificiosam. igitur hæc

tificiales, vocaverunt. Ex illo priore genere sunt *præjudicia*, *rumores*, *tormenta*, *tabula*, *jusjurandum*, *testes*: in quibus ¹ pars maxima contentionum forensium consistit. ² Sed ut ipsa per se carent arte, ita summis eloquentiæ viribus ³ allevanda sunt plerunque, & refellenda. Quare mihi videntur magnopere damnandi, qui totum hoc genus à præceptis removerunt. ⁴ Nec tamen in animo est, omnia quæ aut pro his aut contra dici solent, complecti. Non enim communes locos tradere destinamus, quod esset operis infiniti, sed ⁵ viam quandam atque rationem. Quibus demonstratis, non modo in exequendo suas quisque vires debet adhibere, sed etiam inveniendis similia, ut quæque conditio litium poscet. Neque enim de omnibus causis dicere quisquam potest, saltem præteritis, ut taceam de futuris.

hæc divisio ad *inventionem* referri debet. Has Græci, ut Aristot. & Dionys. *ἀρτέχνας ἢ ἐμπειρίας πείρας* vocant. Cic. in *Top. artis expertes*. alibi *artificiosas & inartificiosas*. Rodolphus *pronunciata* videtur appellasse. *Turneb.*

¹ *Pars maxima.*] Firmiores sunt probationes *inartificiales artificialibus*, ideoque in causas forenses fere semper trahuntur, præsertim *conjecturales*, quæ maxime hac probatione fulciuntur. *Idem.*

² *Sed ut ipsa carent arte.*] Id quod Aristotel. Cic. & Fabius tradiderunt, ab arte removentes: quod Rodolpho minus placet, in eoque mire se torquet, cum tamen, si diligenter animadver-

mus eorum verba, eadem cum Rodolpho præcipiant. Ejus verba sunt *lib. 1. cap. 24. Idem.*

³ *Allevanda.*] *Elevanda.*

⁴ *Nec tamen.*] Rhetores appellare solent tractationem locorum *inartificialium locos communes*, ut ea quæ dicuntur pro testibus & contra testes. Porro sigillatim persequi illos *locos communes*, nullius esset methodi. duntaxat igitur universales horum præceptiones tradit Fabius. *Turneb.*

⁵ *Viam ac rationem.*] *Loci communes* nunc accipiuntur pro illis formulis quæ dicuntur de virtutibus & vitiis, nunc accipiuntur pro tractatione locorum *inartificialium*, ut hoc loco. *Idem.*